

Maa- ja metsätalousministeriö
Ruokaosasto
PL 30
00023 VALTIONEUVOSTO
kirjaamo@mmm.fi

LAUSUNTO

22.4.2020

Dnro 149/2020

Lausuntopyyntö 26.2.2020, Dnro 448/01.02/2020

LAUSUNTO VALTIONEUVOSTON ASETUSLUONNOKSESTA PORONHOITOVUODELTA 2020/2021 MAKSETTAVASTA ELÄINKOHTAISESTA TUESTA

Eläinkohtainen tuki on porotalouden harjoittajalle pieni, mutta sitäkin tärkeämpi tulonlähde. Tukien osuus porotalouden liikevaihdosta on ollut vakiintuneesti alle 20 %. Vaikka poronlihan tuottajahinta on ollut noususuhdanteinen, se ei riitä kompensoimaan vielä jyrkemmässä kasvussa ollutta menojen kasvua. Teurasporojen määrä on jo vuosia ollut normaalitilaa alemmalla tasolla. Poronhoitovuonna 2018–2019 teurastettiin 72 734 poroa, mikä oli 6 202 teurasta vähemmän kuin edellisellä vuonna. Merkittävin syy alhaisiin teurasmääriin on pitkään jatkuneiden petovahinkojen suuri määrä. Arviolta 30 000 poroa menetetään pedoille vuosittain. Myös eloporojen kokonaisuus on tästä johtuen ollut useita vuosia reilusti alle asetetun suurimman sallitun poromäärän. Poronhoitovuonna 2018–2019 eloon luettuja poroja oli 188 190, joista todennetusti tuhoutui 3 256 poroa. Näin ollen todellinen elossa olevien porojen määrä toukokuun lopussa 2019 oli 184 934.

Talven lumiolosuhteet ja laidunten käyttömahdollisuudet ovat olleet yleisesti poikkeuksellisen vaikeat syksystä alkaen. Lumentulo sulaan maahan aiheutti laajoja porojen vaelluksia väärille alueille. Poronomistajille ja paliskunnille aiheutui poikkeuksellisen paljon lisätoita porojen kokoamisesta ja kuljettamisesta takaisin omille alueille. Paliskunnille olosuhteet aiheuttivat runsaasti lisäkuluja poronhoitoon liittyvistä porojen käsittelyistä ja laidunkierroa koskevista erityisjärjestelyistä, joiden tarkoituksena oli pienentää tuhosta aiheutuvia vahinkoja. Varhainen ja runsas lumentulo sulaan maahan sekä lumen voimakas kerrostuminen läpi talven jatkuneiden lauhojen säiden ja pakkasjaksojen vuoksi aiheutti poronomistajille välttämättömiä, tavanomaisen lisäruokinnan kustannukset huomattavasti ylittäviä lisäruokintakustannuksia sekä porojen menetyksiä. Siellä missä paliskunta vastaa porojen lisäruokinnasta, ovat ruokintakulut kohdentuneet poronomistajan sijasta paliskunnalle. Näiden lisäksi talven olosuhteet tulevat todennäköisesti aiheuttamaan huomattavaa vasatuoton alenemista kuluvana vuonna. Poikkeuksellisen tilanteen vuoksi teimme MMM:lle tiedonannon poikkeusoloista helmikuussa. Tiedonannon pohjalta MMM päätti antaa tilanteen selvittämisen tehtäväksi Luonnonvarakeskukselle. Selvitykselle on annettu aikaa elokuuhun saakka.

Koko maailmaan vaikuttanut koronatilanne on vaikuttanut poronhoitoon muun muassa siten, että poronlihan myynti ravintoloille on loppunut kokonaan. Etenkin matkailukeskuksiin poronlihaa toimittavilla tuottajilla käytännössä kevään paras sesonki oli korona tullessa vasta alkanut tai edessä. Tämä aiheuttaa sen, että poronlihanmyyjillä on vaikeuksia saada varastoissa oleva liha markkinoille ennen seuraavaa tuotantokautta. Myös porotilamatkailu joutui ongelmiin, kun kausi loppui noin kuukautta odotettua aikaisemmin. Koronan vaikutukset tulevat säteilemään matkailun osalta myös tulevaan sesonkiin. Kokonaisuudessaan tilanne on taloudellisesti äärimmäisen vaikea.

Elinkeinonharjoittajat joutuvat sairastuessaan hankkimaan itselleen sijaisen. Poronhoitajilla on mahdollisuus saada sairaudesta ja tapaturmasta johtuviin tilanteisiin sijaisapua. Sijaisen palkkion maksaa tällöin Mela. Sijaisapuun varatut tuntimäärät eivät kuitenkaan riitä vakavan sairauden yllättäessä. Kuluvalla vuodelle enimmäistuntimäärää laskettiin jo ennestään riittämättömältä tasolta entisestään, 200 tunnista 120 tuntiin. Sairastumisesta ja sijaisen palkkaamisesta aiheutuvat enimmäistuntimäärän ylittävät kulut tulevat nyt jo tavallista korkeampien ruokinta- ja hoitokulujen lisäksi kuormittamaan poronhoitajien vaikeaa taloustilannetta.

Elinkeinonharjoittajien mahdollisuus harjoittaa elinkeinoaan on turvattava. Jotta porotaloudella olisi mahdollisuuksia selvittää haastavien olosuhteiden luomasta vaikeasta tilanteesta on eläincohtainen tuki nostettava välittömästi 36 euroon. Tukikelpoisten porojen määrä todennäköisesti laskee viime vuoden vajaasta 156 000 eloporoista. Asetuksen taustamuistiossa arvioitu tukikelpoisten porojen määrä (159 000) on kuluvan poronhoitovuoden luonnonolosuhteet ja petovahingot huomioituna mitä suurimmalla todennäköisyydellä yliarvioitu. Vielä tässä vaiheessa on mahdotonta varmuudella todeta tukikelpoisten porojen määrää, mutta hyvin todennäköistä on, että se laskee.

Asetusluonnoksen 2 §:n mukaan tukeen oikeuttavien eläinten omistusoikeus ja määrä perustuvat poronhoitovuoden 2019/2020 poroluetteloon. Paliskunnilla on koossa poroluetteloiden vaatimat tiedot ja paliskuntien hallituksilla on mahdollisuus valmistella luettelot paliskunnan kokouksen hyväksyttäväksi. Poronhoitoasetuksen (883/1990) 4 §:n mukaan poroluettelo vahvistetaan paliskunnan kevätkokouksessa. Mikäli COVID-19 –epidemian aikaiset rajoitukset estävät paliskuntien kevätkokousten pitämisen poronhoitolain mukaisesti toukokuun loppuun mennessä, poroluetteloiden vahvistaminen viivästyy.

Voidakseen hoitaa eloporotukien maksun, Lapin ELY-keskus on ilmoittanut tarvitsevansa paliskunnan kokouksen vahvistaman poroluettelon elokuun alkuun mennessä. Tämä tarkoittaa, että paliskuntien olisi pidettävä kevätkokous viimeistään heinäkuussa. Mikäli kokoontumisrajoitukset jatkuvat niin pitkään, että kokousten pitäminen ELY:n esittämässä aikarajassa on mahdotonta, tulisi kokoukset järjestää etäyhteyksiä ja muita poikkeusjärjestelyjä hyödyntäen.

Mikäli kävisi niin, ettei paliskunta kykene järjestämään poroluetteloiden vahvistamisen edellyttämää kevätkokousta heinäkuun loppuun mennessä, tulisi eloporotuen maksamisen perustana käyttää poikkeustilassa seuraavaa menettelyä:

Eloporotuen maksuaikataulua venytettäisiin siten, että tukipäätökset tehtäisiin sitä mukaa, kun vahvistetut poroluettelot toimitetaan Lapin Ely-keskukselle.

Paliskuntain yhdistys on edistänyt porotalouden tukien ja erityisesti eläincohtaisen tuen sähköistämistä jo vuosia. Tukihauksen mahdollistaminen sähköisiä välineitä käyttäen helpottaa ja joustavoittaa sekä tuen hakemista että tukipäätöksen tekemistä. Porotalouden eläincohtaisen tuen hakeminen sähköisesti maatalouden tukien tapaan tulee saada mahdollisimman pian käyttöön.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Anne Ollila
toiminnanjohtaja

alj/ao